

บทที่ 4

การจัดตั้งรัฐบาลถาวรของอิรักภายใต้ระบอบประชาธิปไตย และบทบาทของสหรัฐฯ

นับตั้งแต่การจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับถาวรเมื่อเดือนตุลาคม 2548 รัฐบาลชั่วคราวอิรักภายใต้การสนับสนุนจากสหรัฐฯ และพันธมิตร ได้ดำเนินกระบวนการทางการเมืองในอิรักให้เป็นไปตามระบอบประชาธิปไตย ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยมีการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาแห่งชาติเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2548 ซึ่งพรรคการเมืองของชาวชีอะฮ์ได้รับเสียงข้างมาก โดยได้ที่นั่งในสภาจำนวน 128 ที่นั่ง จากจำนวน 275 ที่นั่ง ขณะที่พรรคการเมืองของชาวซุนนีได้ที่นั่งรองลงมาจำนวน 69 ที่นั่ง กลุ่มเคิร์ดได้ 53 ที่นั่ง และกลุ่มผู้สมัครอิสระได้ 25 ที่นั่ง อย่างไรก็ตาม ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ทำให้การดำเนินการตามขั้นตอนเป็นไปอย่างล่าช้า ดังรายละเอียดที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 3

ความเคลื่อนไหวสำคัญของกลุ่มการเมืองต่าง ๆ จากผลการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2548 ได้แก่

1. **กลุ่มชาวซุนนี** ได้กำหนดแผนการรวมตัวกันเพื่อต่อรองกับกลุ่มชาวชีอะฮ์ในการมีส่วนร่วมในการจัดตั้งรัฐบาลผสม โดยชาวซุนนีจะมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รวมกัน 80 ที่นั่ง และได้มีการเรียกร้องตำแหน่งสำคัญในรัฐบาล เช่น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และประกาศจะไม่ยอมรับรัฐมนตรีชาวชีอะฮ์บางคนในรัฐบาลปัจจุบันให้เข้าร่วมรัฐบาลชุดใหม่ เนื่องจากเชื่อว่าเป็นผู้ที่อยู่เบื้องหลังการเสียชีวิตชาวซุนนีที่เกิดขึ้นอยู่เป็นประจำในเหตุการณ์ความไม่สงบในอิรักปัจจุบัน นอกจากนี้ ยังได้มีการเรียกร้องให้มีการพิจารณาแก้ไขรัฐธรรมนูญอีกด้วย¹

2. **กลุ่มชาวชีอะฮ์** แม้จะได้รับเลือกตั้งจำนวนมากในสภา แต่ภายในกลุ่มก็มีความคิดเห็นที่ขัดแย้งกัน โดยเฉพาะในเรื่องการจัดแบ่งเขตการปกครองเป็นสมาพันธรัฐ เรื่องการยอมรับแนวความคิดทางการเมืองของกลุ่มนายอับดุล อะซีส อัล หะกิม (Abdul Aziz Al-Hakim) ผู้นำทาง

---

¹ <http://iraqthemodel.blogspot.com/2006/01/suuni-choose-allawi-as-their-leader.html>
accessed on 30 January 2006.

ศาสนาสำนักคิดชีอะฮ์ และแนวความคิดของกลุ่มนักการศาสนาสุหนี่ อัก-ศาดร์ ที่ต้องการขับไล่สหรัฐฯ ออกจากอิรักและรับอิทธิพลจากอิหร่านโดยตรง

แนวโน้มการจัดตั้งรัฐบาลชุดใหม่ในอิรัก นอกจากความขัดแย้งในการต้องการตำแหน่งสำคัญในรัฐบาลระหว่างกลุ่มการเมืองต่าง ๆ ซึ่งคาดว่าตำแหน่งสำคัญ ได้แก่ นายกรัฐมนตรี รองประธานาธิบดี (ตำแหน่งประธานาธิบดีเป็นตำแหน่งทางพิธีการไม่มีอำนาจในการบริหาร) รัฐมนตรีมหาดไทยและรัฐมนตรีกลาโหม จะตกอยู่กับกลุ่มชีอะฮ์ โดยได้มีการเสนอชื่อผู้ที่จะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี 3 คน ได้แก่ นายอิบรอฮีม ญะฮ์ฟะรี นายอะฮ์ดีลอัब्ดุล มะฮ์ดีและนายนาดีม อัล-ญะบิรี (Nadeem Al-Jabiri) แล้ว ยังมีกระแสผลักดันจากสหรัฐฯ ที่ต้องการให้ผู้ที่ จะดำรงตำแหน่งด้านความมั่นคงเช่น รัฐมนตรีมหาดไทยและรัฐมนตรีกลาโหม เป็นอดีตผู้นำทางทหารของอิรักที่เคยทำงานร่วมกับสหรัฐฯ

ในที่สุด ได้มีการเปิดประชุมสภาแห่งชาติอิรักเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2549 ซึ่ง ต่อมา เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2549 สภาแห่งชาติอิรักได้เลือกนายญะดัล ฎอลาบานี อดีตประธานาธิบดีอิรัก และเป็นผู้นำชาวเคิร์ด ให้ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีอิรักอีกครั้งหนึ่ง และได้ลงมติรับรองให้นายนูรี อัล-มาลิกี (Nouri Al-Maliki) รองหัวหน้าพรรคอะฮ์วะฮ์ ของชาวชีอะฮ์ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในรัฐบาลถาวรอิรัก

เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2549 นายนูรี อัล-มาลิกี ได้เสนอรายชื่อคณะรัฐมนตรีอิรักให้ สภาแห่งชาติรับรอง ภายหลังจากประสบความยุ่งยากและใช้เวลานานในการจัดสรรตำแหน่ง ให้กับกลุ่มต่าง ๆ ที่มีความแตกต่างกันในประเด็นที่แต่ละฝ่ายให้ความสำคัญ โดยในคณะรัฐบาลชุดใหม่นี้ ประกอบด้วยตัวแทนจากกลุ่มต่าง ๆ 4 กลุ่ม คือ ผู้แทนจากกลุ่มชาวชีอะฮ์จำนวน 22 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 55 จากคณะรัฐมนตรีทั้งหมด 40 คน และได้ดำรงตำแหน่งสำคัญ ๆ ในรัฐบาล เช่น นายญาวาด โบลานี (Jawad al-Bolani) ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย นายเชินวาน อัล วาอิลี (Sherwan al-Waily) ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงความมั่นคง แห่งชาติ นายฮุสเซน อัช-ชาฮริสตันี (Hussein al-Shahristani) ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงน้ำมัน นายบะยาน ญิบร์ ศอลละฮ์ (Bayan Jabr Solagh) ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการ

---

* รายชื่อคณะรัฐมนตรีสามารถดูประกอบในภาคผนวก 2

กระทรวงการคลัง เป็นต้น ขณะที่ตัวแทนของกลุ่มนั้น ได้รับการจัดสรรให้ดำรงตำแหน่งในสัดส่วนที่แตกต่างกัน คือ กลุ่มชาวซุนนี ได้รับการจัดสรรให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี จำนวน 9 ตำแหน่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 22.5 เพิ่มขึ้น 1 ตำแหน่ง โดยตำแหน่งสำคัญที่ได้รับการจัดสรร คือ นายอับดุล กอดิร มุฮัมมัด ญาซิม (Abdul Qadir Muhanned Jasim) ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ตัวแทนกลุ่มชาวเคิร์ด ได้รับการจัดสรร 8 ตำแหน่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 20 ลดลงจากรัฐบาลเฉพาะกาลของอิรัก 1 ตำแหน่ง โดยตำแหน่งสำคัญ คือ นายฮอชญาเร่ ซีบาเร่ (Hoshyar Zebari) ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ และตัวแทนกลุ่มชาวคริสต์ ได้รับการจัดสรร 1 ตำแหน่ง คือ รัฐมนตรีด้านสิทธิมนุษยชน โดยนางวิญญ์ดาน มีกาอีด (Wijdan Mikaeil)² ซึ่งต่อมารัฐบาลภายใต้การนำของนายนูรี อัล-มาลิกี ได้ประกาศนโยบายสำคัญของรัฐบาล อาทิ จะใช้กำลังของรัฐอย่างเต็มที่เพื่อต่อต้านการก่อการร้าย การสร้างความสมานฉันท์ระหว่างกลุ่มต่าง ๆ การพิจารณาทบทวนรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะประเด็นการจัดสรรทรัพยากรน้ำมัน และฟื้นฟูอิรักและพัฒนากองทัพอิรักโดยการฝึกของสหรัฐฯ เพื่อให้กองกำลังต่างชาติในอิรักสามารถถอนทหารออกได้ตามกำหนด³

ท่าทีของประเทศต่าง ๆ ต่อการจัดตั้งรัฐบาลถาวรของอิรัก

ภายหลังจากการประกาศจัดตั้งรัฐบาลถาวรของอิรัก ภายใต้อำนาจการปกครองแบบประชาธิปไตย ได้มีปฏิกิริยาในแนวบวกของตอบกลับจากประเทศต่าง ๆ ที่สำคัญ ไม่ว่าจะเป็นสหรัฐฯ สหราชอาณาจักร ญี่ปุ่น และประเทศอาหรับอื่น ๆ รวมทั้งอิหร่าน แสดงความยินดีต่อการจัดตั้งรัฐบาลอิรัก ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มชาวชีอะฮ์ กลุ่มชาวซุนนี และกลุ่มชาวเคิร์ด และเห็นว่าเป็นสัญญาณที่ดีอาจเป็นหนทางไปสู่ความปรองดองแห่งชาติ รวมทั้งการถอนทหารต่างชาติออกจากอิรัก⁴ โดยประธานาธิบดีสหรัฐฯ ได้แสดงความยินดีรวมทั้งยืนยันถึงพันธะผูกพันที่ต้องดำเนินการต่อไป และกล่าวในระหว่างการให้สัมภาษณ์ทางวิทยุของทำเนียบขาวเมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2549 ว่า

² http://english.people.com.cn/200606/08/print20060608_272225.html accessed on 9 June 2006.

³ <http://www.pm.gov.au/news/speeches/speech69.html> accessed on 9 June 2006.

⁴ <http://www.irandefence.net/showthread.php?t=1232> accessed on 9 June 2006.

“เป็นการแสดงถึงชัยชนะของการสร้างเสรีภาพในภูมิภาคตะวันออกกลาง”

[“marks a victory for the cause of freedom in the Middle East⁵”]

ในด้านองค์การระหว่างประเทศนั้น นายอัชราฟ กอซี (Ashraf Qazi) ผู้แทนพิเศษของเลขาธิการสหประชาชาติซึ่งมีบทบาทสำคัญในการเจรจากับกลุ่มการเมืองต่าง ๆ ในอิรัก ทำให้กระบวนการทางการเมืองมีความคืบหน้าอย่างมาก ได้กล่าวเรียกร้องให้รัฐบาลอิรักดำเนินการในเรื่องที่สำคัญเพื่อการฟื้นฟูบูรณะประเทศ⁶

อย่างไรก็ดี แม้ว่าในทางการเมืองจะมีการตกลงและสร้างความร่วมมือกันระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในอิรัก จนนำไปสู่การจัดตั้งรัฐบาลถาวรได้แล้ว แต่อิรักยังคงต้องเผชิญกับสถานการณ์ความรุนแรงจากการก่อความไม่สงบ และการโจมตีจากกลุ่มก่อการร้ายและกลุ่มต่อต้านอย่างต่อเนื่อง โดยกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญในอิรักมี 2 กลุ่มหลัก ได้แก่

(1) กลุ่มอัล กอฮิดะฮ์ในอิรักและกลุ่มของนายอะบู มุสอับ อัล-ซาร์กอวี ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักรบต่างชาติและกลุ่มสุดโต่งชาวอิรัก ทั้งสองกลุ่มมีความเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิด อย่างไรก็ดี กองกำลังสหรัฐฯ ได้ประสบความสำเร็จในการโจมตีที่เมืองสุลัยมานียะฮ์ (Sulaimaniyah) ทางตอนเหนือของอิรัก จนทำให้นายซาร์กอวี เสียชีวิตเมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2549 อย่างไรก็ตาม เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2549 ทางกลุ่มอัลกอฮิดะฮ์ ประกาศให้นายอะบู อัยยুব อัล-มัสรี (Abu Ayyub al-Masri) เป็นผู้นำคนใหม่ของกลุ่ม⁷ และประกาศจะทำการแก้แค้นต่อการเสียชีวิตของนายซาร์กอวี รวมทั้งยังคงยืนยันที่จะปฏิบัติการในอิรักต่อไป เพื่อต่อต้านการคงอยู่ของกองกำลังต่างชาติ โดยเฉพาะกองทัพสหรัฐฯ ในอิรัก และต่อต้านรัฐบาลอิรักที่ได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐฯ⁸

⁵ <http://usinfo.state.gov/mena/Archive/2006/May/30-411404.html> accessed on 1

November 2006

⁶ [Interview with the UN Special Representative for Iraq](#), by Ashraf Qazi in *Integrated*

Regional Information Networks on March 24, 2005 available on

<http://www.globalpolicy.org/security/issues/iraq/unrole/2005/0324qazi.htm>

⁷ http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/5073092.stm accessed on 15 October 2006

⁸ <http://uk.news.yahoo.com/13062006/325/zarqawi-successor-vows-revenge.html>

accessed on 15 October 2006.

ทั้งนี้ กลุ่มอัล กอฮิดะฮ์ ในอิรัก ซึ่งอยู่เบื้องหลังการระเบิดหลายครั้งในกรุงแบกแดดเมื่อเดือนเมษายน 2549 ได้ประกาศไม่ยอมรับรัฐบาลใหม่ของอิรัก โดยกล่าวว่ารัฐบาลเป็นเครื่องมือของสหรัฐฯ พร้อมกับประกาศจะปฏิบัติการโจมตีมากขึ้น รวมทั้งเรียกร้องให้กลุ่มนักรบต่างชาติและชาวอิรักร่วมกันต่อต้านกองกำลังสหรัฐฯ และพันธมิตร ตลอดจนต่อต้านกองกำลังของอิรัก

(2) กลุ่มชาวอาหรับที่ถือสำนักคิดซุนนี (Sunni Arabs) ซึ่งเป็นกลุ่มชาตินิยม ที่มีเป้าหมายขับไล่กองกำลังสหรัฐฯ และพันธมิตรออกจากอิรัก พร้อมกับเรียกร้องสิทธิของกลุ่มมุสลิมที่ถือสำนักคิดซุนนี อย่างไรก็ดี รัฐบาลอิรักได้มียุทธศาสตร์ที่จะแสวงหาการสนับสนุนจากกลุ่มชาวอาหรับที่ถือสำนักคิดซุนนีดังกล่าว ในการสร้างเสถียรภาพด้านความมั่นคง และเป็นแนวร่วมในการต่อต้านกลุ่มอัล กอฮิดะฮ์ รวมทั้งดึงเข้าร่วมในกระบวนการทางการเมือง และเปิดให้เข้าร่วมประจำการในกองกำลังรักษาความสงบภายในประเทศ

แนวโน้มสถานการณ์ภายหลังการจัดตั้งรัฐบาลอิรัก

ปัญหาความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ยังเป็นเรื่องที่สำคัญ โดยเฉพาะความขัดแย้งอย่างรุนแรงระหว่างกลุ่มชาวอิรักสำนักคิดซุนนี อดีตกลุ่มผู้ปกครองประเทศ และกลุ่มสำนักคิดชีอะฮ์ ชนกลุ่มใหญ่ของประเทศ ซึ่งสามารถขึ้นมาใช้อำนาจภายหลังการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย สิ่งที่ตามมาคือ มีการฆ่าล้างแค้นระหว่าง 2 กลุ่ม แม้จะมีการเรียกร้องจากผู้นำศาสนาสำนักคิดชีอะฮ์ในอิรักให้ทั้งสองฝ่ายแก้ปัญหาอย่างสันติก็ตาม ดังนั้น ภารกิจสำคัญเฉพาะหน้าของรัฐบาลอิรักก็คือ การสร้างความปรองดองในชาติ รวมทั้งภารกิจในการจัดการกับกองกำลังติดอาวุธของกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่า ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มการเมืองในอิรัก อย่างไรก็ตาม หลายประเทศในภูมิภาคยังคงแสดงความไม่เชื่อมั่นเกี่ยวกับความสำเร็จของรัฐบาลอิรัก ในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบ และการปราบปรามกลุ่มก่อการร้าย

ปัญหาความขัดแย้งของกลุ่มศาสนาในอิรักมีส่วนเชื่อมโยงกับปัญหาภายในภูมิภาค โดยประเทศอาหรับอื่น ๆ ที่มีบทบาทสำคัญ เช่น ซาอุดีอาระเบีย อียิปต์ และจอร์แดน ซึ่งประชากรส่วนใหญ่เป็นชนมุสลิมสำนักคิดซุนนี ต่างมีความหวาดระแวงถึงการขึ้นมาใช้อำนาจของกลุ่มชีอะฮ์ในอิรัก ซึ่งที่ผ่านมาการกล่าวหาตึงถึงรัฐบาลชีอะฮ์ของอิรัก โดยประธานาธิบดีสุสณี มุบาร็อก

ของอียิปต์ ที่ว่า “stab in their (Iraqi Shiites') patriotism and civilization.”⁹ และคำให้สัมภาษณ์ของสมเด็จพระราชาธิบดีอับดุลเลาะห์ที่ 2 แห่งจอร์แดนแสดงความวิตกเกี่ยวกับการขึ้นมาใช้อำนาจของกลุ่มชีอะฮ์ในภูมิภาค (Crescent of Shiite)¹⁰ ซึ่งดูเหมือนกำลังมีการแผ่ขยายออกไปด้วย คำกล่าวที่แสดงความกังวลของผู้นำทั้งสองได้สร้างความไม่พอใจให้กับกลุ่มผู้นำชีอะฮ์ในอิรักเป็นอย่างมาก ดังนั้น ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในอิรักอาจเป็นปัจจัยที่จะทำให้ประเทศอาหรับอื่น ๆ รวมทั้งอิหร่านและตุรกีเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องหรือแทรกแซงได้

บทบาทของสหรัฐฯ ภายหลังจากจัดตั้งรัฐบาลถาวรของอิรัก

ภายหลังจากประกาศจัดตั้งรัฐบาลถาวรของอิรัก ประธานาธิบดีสหรัฐฯ ได้กล่าวเมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2549 แสดงความพอใจต่อพัฒนาการในอิรัก และแสดงความยินดีที่ชาวอิรักร่วมกันประคับประคองไม่ให้เกิดสงครามกลางเมือง ทั้งนี้ สหรัฐฯ ได้พยายามที่จะปรับยุทธศาสตร์ของตนในการดำเนินนโยบายที่มีต่ออิรัก โดยพยายามผลักดันให้รัฐบาลถาวรของอิรักเกิดขึ้นโดยเร็วที่สุด เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดสงครามกลางเมือง นอกจากนี้ ยังยืนยันถึงความจำเป็นที่ยังคงทหารอยู่ในอิรักต่อไปอีกระยะหนึ่ง เพื่อปราบปรามกลุ่มก่อการร้าย และมีให้อิรักถูกนำไปใช้พื้นฐานของกลุ่มก่อการร้ายในการโจมตีสหรัฐฯ อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงความพยายามของสหรัฐฯ ในการคงฐานอำนาจของตนไว้ในพื้นที่ประเทศอิรัก ซึ่งทำให้สหรัฐฯ ยังคงเป็นตัวแสดงหลักในการประกันความมั่นคงของอิรัก และเป็นตัวแสดงที่มีอิทธิพลโดยตรงในการดำเนินนโยบายใด ๆ ของรัฐบาลใหม่ของอิรักโดยตรง ในขณะที่ประเทศอื่น ๆ ต่างเริ่มถอนกำลังของตนออกจากพื้นที่ของอิรักภายหลังจากอิรักเริ่มสร้างความมั่นคงทางการเมืองของตนเอง ดังเช่นการที่กองกำลังญี่ปุ่นจำนวนทั้งหมดประมาณ 600 นาย ได้เคลื่อนย้ายออกจากเมืองสะมาวาห์ (Samawah) ทางตอนใต้ของอิรัก เดินทางกลับประเทศเมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2549

⁹ <http://www.dailystaregypt.com/article.aspx?ArticleID=1176> accessed on 13 April 2006.

¹⁰ <http://www.middle-east-online.com/english/?id=12535=12535&format=0> accessed on

ภายหลังเสร็จสิ้นภารกิจปฏิบัติหน้าที่ด้านมนุษยธรรมในอิรัก หลังจากที่ได้ประจำการในเมืองดังกล่าวมาตั้งแต่ช่วงต้นปี 2547¹¹

ก่อนหน้านี้มีการคาดการณ์ว่า สหรัฐฯ จะเริ่มถอนทหารออกจากอิรักได้ในราวปี 2551 อย่างไรก็ตาม พลเอกจอร์จ เคซีย์ (George Casey) ผู้บัญชาการทหารสหรัฐฯ ในอิรักได้กล่าวเมื่อปลายเดือนมิถุนายน 2549 ว่า เพื่อลดความกังวลของประชาชนอเมริกันที่มีต่อภารกิจที่ดูเหมือนจะไม่มีวันสิ้นสุด (open-ended commitment) ของกองกำลังสหรัฐฯ จึงได้มีการเสนอแผนการทยอยลดจำนวนทหารในอิรักซึ่งคาดว่าจะเริ่มได้ตั้งแต่เดือนกันยายน 2550 เป็นต้นไป¹²

สำหรับประเด็นสำคัญในเรื่องขีดความสามารถของกองกำลังอิรักซึ่งยังไม่สามารถรับช่วงต่อจากกองกำลังสหรัฐฯ และพันธมิตรได้ในขณะนี้ เป็นปัญหาสำคัญของสหรัฐฯ ทั้งนี้ กองกำลังสหรัฐฯ ในอิรัก ซึ่งมีจำนวนประมาณ 133,000 นาย ได้สูญเสียและบาดเจ็บเป็นจำนวนมาก ทำให้คะแนนเสียงสนับสนุนรัฐบาลสหรัฐฯ ของชาวอเมริกันต่อการดำเนินนโยบายอิรักลดลงไป ซึ่งจากการสำรวจเมื่อช่วงเดือนพฤษภาคม 2549 พบว่า ชาวอเมริกัน 6 ใน 10 คนต้องการให้สหรัฐฯ ถอนทหารออกจากอิรัก นอกจากนี้ ร้อยละ 57 เห็นว่า สหรัฐฯ ผิดพลาดที่ส่งครามและสงครามเข้าไปในอิรัก¹³ และยังส่งผลถึงเสถียรภาพของรัฐบาลปัจจุบันของสหรัฐฯ ด้วย

ทั้งนี้ เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2549 ศาลอิรักได้อ่านคำพิพากษาคดีซึ่งอดีตประธานาธิบดีซัดดัม ฮุสเซน และพวกจำนวน 6 คน เป็นจำเลยในข้อหาสังหารหมู่ชาวอิรักสำนักคิดชีอะฮ์จำนวน 148 คน ที่เมืองดูญาอิล (Dujail) ในอิรักเมื่อปี 2525 โดยศาลอิรักได้ตัดสินให้ประหารชีวิตอดีตประธานาธิบดีซัดดัม ฮุสเซน รวมทั้งนายอาวาด ฮามัด อัล-บันดาร์ (Awad Hamad Al-Bandar) อดีตหัวหน้าคณะศาลปฏิวัติอิรัก และนายญอฮยา ยัสซีน เรามะฎอน (Taha Yassin Ramadan) อดีตรองประธานาธิบดีอิรักด้วยการแขวนคอ สำหรับผู้ต้องหาที่เหลือ

¹¹ http://www.kantei.go.jp/foreign/koizumispeech/2006/06/20danwa_e.html accessed on 29 June 2006.

¹² <http://transcripts.cnn.com/TRANSCRIPTS/0606/22/sitroom.03.html> accessed on 29 June 2006.

¹³ http://www.usatoday.com/news/world/iraq/2006-06-26-iraq-poll_x.htm accessed on 29 June 2006.

จำนวน 3 คน ได้รับการตัดสินโทษให้จำคุกเป็นเวลา 15 ปี และอีก 1 คน ให้พ้นผิดเนื่องจากหลักฐานไม่เพียงพอ

สำหรับขั้นตอนต่อไป คำพิพากษาดังกล่าวจะถูกนำไปพิจารณาโดยอัตโนมัติโดยคณะผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ ซึ่งไม่มีการกำหนดระยะเวลาในการพิจารณา และหากยังคงมีการยืนยันคำพิพากษาเดิม อดีตประธานาธิบดีซัดดัม ฮุสเซน และพวก จะต้องถูกลงโทษภายใน 30 วัน ทั้งนี้ นอกจากคดีดังกล่าวแล้ว ยังจะมีการพิพากษาอดีตประธานาธิบดีซัดดัม ฮุสเซน ในคดีสังหารชาวเคิร์ดในอิรัก ซึ่งยังไม่มีการกำหนดว่าจะมีการพิพากษาเมื่อใด หรือจำเป็นหรือไม่ จากผลของคดีแรก

ด้านปฏิกริยาของประเทศต่าง ๆ ภายหลังจากการตัดสินคดีต่อประธานาธิบดีซัดดัม ฮุสเซน สหรัฐฯ และชาติพันธมิตรบางส่วน เช่น สหราชอาณาจักรและออสเตรเลีย ได้แสดงความพอใจต่อคำพิพากษาดังกล่าว ท่ามกลางการตั้งข้อสังเกตว่า การพิพากษาได้เกิดขึ้นไม่กี่วันก่อนการเลือกตั้งกลางเทอมของสภาองเกรสของสหรัฐฯ รัฐบาลอิรักภายใต้การนำของกลุ่มชีอะฮ์ ได้แสดงความพอใจและเห็นว่าอดีตประธานาธิบดีอิรักสมควรได้รับการลงโทษ ขณะที่ชาวอิรักสำนักคิดซุนนี ชุมมุมประท้วงแสดงความไม่เห็นด้วย ในเมืองตีกริต (Tikrit) บ้านเกิดของอดีตประธานาธิบดีซัดดัม ฮุสเซน¹⁴ นอกจากนี้ มีการวิพากษ์วิจารณ์จากฝ่ายต่าง ๆ เช่น ผู้นำศาสนาสำนักคิดซุนนีในอิรัก เห็นว่าการพิพากษาคควรจะทำภายหลังการถอนทหารต่างชาติออกจากอิรัก¹⁵ ในทางกลับกัน กลุ่มฝ่ายค้านในปากีสถานกล่าวโจมตีสหรัฐฯ ว่าเป็นชนวนเหตุการณ์เสียชีวิตของชาวอิรักมากกว่า อดีตประธานาธิบดีซัดดัม ฮุสเซน และประธานาธิบดีบุช ควรได้รับการพิพากษาลงโทษ¹⁶

ทั้งนี้ในส่วนขององค์กรระหว่างประเทศ เช่น สันนิบาตอาหรับ (The League of Arab States) ก็ได้แสดงปฏิกริยาที่ชัดเจนต่อคำพิพากษาในคดีนี้ โดยที่ประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ

¹⁴ <http://archive.gulfnews.com/indepth/saddamtrial/Opinions/10001021.html> accessed on 12 November 2006.

¹⁵ http://billroggio.com/archives/2006/11/inside_iraq.php accessed on 12 November 2006.

¹⁶ <http://aawsat.com/english/news.asp?section=3&id=6943> accessed on 12 November 2006.

สันนิบาตอาหรับเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2549 ณ กรุงไคโร ประเทศอียิปต์ ได้มีการหารือประเด็นของสถานการณ์ในอิรักแต่เพียงสั้น ๆ และตกลงมอบหมายให้ผู้แทนถาวรของประเทศสมาชิกทำการประชุมหารือถึงสถานการณ์ในอิรัก¹⁷ โดยมีได้แสดงความเห็นต่อประเด็นคำพิพากษาของอดีตประธานาธิบดีซัดดัม ฮุสเซน แต่อย่างไร

ภายหลังจากที่ได้มีการตัดสินคดี มีความคาดหวังว่า คำพิพากษานี้จะนำไปสู่ความเป็นหนึ่งเดียวกันมากขึ้นของชาวอิรัก แต่ก็มีผู้ประเมินว่า อาจจะทำให้มีสถานการณ์รุนแรงที่กระทบต่อเสถียรภาพมากขึ้น โดยการดำเนินการของกลุ่มต่อต้านสหรัฐฯ ในอิรัก รวมทั้งอาจจะเป็นชนวนที่ทำให้ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มศาสนาอิสลามสำนักคิดซุนนีและสำนักคิดชีอะฮ์ที่ก่อตัวอยู่แล้ว ลุกลามบานปลายไป

ขณะเดียวกันในสถานการณ์การเมืองภายในของสหรัฐฯ ก็มีความคาดหวังว่า คำพิพากษานี้ จะนำไปสู่การเรียกคะแนนนิยมในตัวประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุชและพรรครีพับลิกันในการเลือกตั้งกลางเทอมของสหรัฐฯ ในสภาของเกรสในวันที่ 8 พฤศจิกายน 2549 ทว่าผลการเลือกตั้งนั้น พรรคเดโมแครตกลับได้ชัยชนะโดยมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้รับเลือกตั้งถึง 229 ที่นั่ง จากจำนวน 435 ที่นั่ง เพิ่มขึ้นจากการเลือกตั้งเมื่อปี 2547 (202 ที่นั่ง) ถึง 27 ที่นั่ง ในขณะที่พรรครีพับลิกันได้รับการเลือกตั้งเพียง 206 ที่นั่งลดลงจากปี 2547 (232 ที่นั่ง) ถึง 26 ที่นั่ง¹⁸ ซึ่งประธานาธิบดีบุชให้สัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชน ยอมรับว่าสถานการณ์ในอิรักมีผลสำคัญต่อผลการเลือกตั้งในครั้งนี้ โดยประธานาธิบดีบุช ตระหนักว่า ชาวอเมริกันที่ใช้สิทธิเลือกตั้งได้แสดงความไม่พอใจต่อสถานการณ์ในอิรักที่ไม่คืบหน้า แต่ยังเชื่อว่าทุกฝ่ายเข้าใจดีว่า สหรัฐฯ ไม่อาจยอมแพ้สงครามนี้ได้ ดังนั้น ประธานาธิบดีบุช พร้อมคณะทำงานด้านความมั่นคงจะพบหารือกับตัวแทนทั้งสองพรรค เพื่อรับฟังการสรุปสถานการณ์ในอิรักและรับฟังข้อคิดเห็น และจะเตรียมข้อมูลสรุปให้แก่สมาชิกใหม่ในรัฐสภาด้วย นอกจากนี้ ประธานาธิบดีบุชยังกล่าวว่าจะหารือกับ

¹⁷ จากการบรรยายสรุปของสันนิบาตอาหรับ (The League of Arab States) เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2549 เกี่ยวกับผลการประชุมของรัฐมนตรีต่างประเทศอาหรับเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2549 ณ กรุงไคโร ประเทศอียิปต์ โดยนาย Hesham Youssef ตำแหน่ง Chief of Staff of the Cabinet of the Secretary General

¹⁸ <http://www.cnn.com/ELECTION/2006/pages/results/bop>. accessed on 11 November 2006.

คณะทำงานศึกษาเกี่ยวกับอิรัก (Iraq Study Group) ที่ได้ทำการประเมินสถานการณ์ในอิรักและออกข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบายอิรักต่อไป¹⁹

สถานการณ์ในอิรักยังส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงในผู้นำคนสำคัญในคณะรัฐบาลสหรัฐฯ คือ นายโดนัลด์ รัมสเฟลด์ รัฐมนตรีกระทรวงกลาโหมได้ประกาศลาออกจากตำแหน่งซึ่งประธานาธิบดีบุชได้กล่าวชื่นชมว่า นายรัมสเฟลด์ ว่าเป็นผู้นำด้านการทหารที่ดีเยี่ยมในระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่กระทรวงกลาโหมสหรัฐฯ เกิดการเปลี่ยนแปลง²⁰ และปฏิรูปเพื่อต่อสู้สงครามต่อต้านการก่อการร้าย และได้เปิดโอกาสให้มีบุคคลใหม่ที่มีวิสัยทัศน์สดใหม่ (Fresh Vision)²¹ เข้ามาทำงานในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อสำคัญนี้ โดยประธานาธิบดีบุช ได้เสนอชื่อ นายโรเบิร์ต เกตส์ (Robert Gates) * อดีตผู้อำนวยการสำนักงานข่าวกรองสหรัฐฯ (CIA) ซึ่งปัจจุบันดำรงตำแหน่งอธิการบดีของมหาวิทยาลัยเท็กซัส เอแอนด์เอ็ม (Texas A&M) เข้ารับหน้าที่แทน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ถือเป็นการแสดงถึงการเปลี่ยนแปลงทิศทางของฝ่ายบริหารในรัฐบาลสหรัฐฯ ในการเปิดให้กับความเห็นใหม่ในการจัดการกับสถานการณ์ในอิรัก

สำหรับประเด็นเรื่องยุทธศาสตร์ทางออก (exit strategy) ในเรื่องสงครามอิรักของสหรัฐฯ นั้น มีผลต่อการดำเนินนโยบายของสหรัฐฯ ต่อประเทศเพื่อนบ้านสำคัญของอิรัก คือ อิหร่าน ด้วย โดยคณะทำงานศึกษาเกี่ยวกับอิรัก (Iraq Study Group) ซึ่งมีนายเจมส์ เอ. เบเกอร์ ที่ 3 (James A. Baker III) อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศและนายลี แฮมิลตัน (Lee Hamilton) อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคเดโมแครต รัฐอินเดียนนา เป็นประธานร่วม นั้น มีความโน้มเอียงที่เห็นว่านายโรเบิร์ต เกตส์ ว่าที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมของสหรัฐฯ คนใหม่ ก็มีแนวโน้มที่จะมีแนวคิดในลักษณะนี้ โดยนายเกตส์ มีความสนิทสนมและคล้ายคลึงกับนายเบเกอร์ ทั้งนี้สหรัฐฯ อาจจะหาทางออกในเรื่องของอิรัก โดยอาจมีการนำเอาอิหร่านและซีเรีย

¹⁹ <http://www.voanews.com/english/2006-11-13-voa3.cfm> accessed on 13 November 2006.

²⁰ <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2006/11/08/AR200611081579.html>. accessed on 8 November 2006

²¹ Ibid.

* รายละเอียดประวัติโดยย่อของนายโรเบิร์ต เกตส์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม สหรัฐฯ ในภาคผนวก 3

ประเทศเพื่อนบ้านสำคัญของอิรักและเป็น 2 ประเทศที่มีความใกล้ชิดและความคล้ายคลึงในการที่มีประชากรส่วนใหญ่ของประเทศเป็นชาวชีอะฮ์ เข้ามาเกี่ยวข้อง (engage) ในการแก้ไขปัญหาและในการหาทางออกจากเรื่องของอิรักให้มากขึ้น โดยการมีการเจรจา (dialogue) กับประเทศทั้งสองให้มากขึ้น ทั้งนี้เอกอัครราชทูตเดวิด แซตเตอร์ฟิลด์ (David Satterfield) ที่ปรึกษาอาวุโสในประเด็นอิรักของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐฯ ได้กล่าวต่อคณะกรรมการธิการด้านการทหารของวุฒิสภา (Senate Armed Services Committee) เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2549 ว่าสหรัฐฯ ได้ทบทวนที่จะมีการเจรจากับอิหร่านในเรื่องอิรัก²²

เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2549 คณะทำงานร่วม 2 ฝ่ายของคณะทำงานศึกษาเกี่ยวกับอิรัก (the Bipartisan Iraq Study Group) ซึ่งนำโดยนายเจมส์ เอ. เบเกอร์ ที่ 3 ได้นำเสนอรายงานการประเมินสถานการณ์ในอิรัก ต่อประธานาธิบดีบุช โดยในรายงานได้กล่าวว่าสถานการณ์ในอิรักนั้นเป็นสถานการณ์ที่ร้ายแรงและเลวร้ายลงเรื่อย ๆ และคณะทำงานศึกษาเกี่ยวกับอิรักยังได้เสนอข้อเสนอกทั้งหมด 79 ข้อ โดยมีประเด็นสำคัญ 3 เรื่อง ดังนี้

1. เสนอให้สหรัฐฯ ปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการดำเนินการทางทหารในอิรักจากการดำเนินการสู้รบ (combat operation) เป็นการดำเนินการสนับสนุน (support operation) โดยเสนอให้มีเจ้าหน้าที่สหรัฐฯ ทุกระดับเข้าดำเนินการร่วมกับกองทหารอิรักและให้ทหารอิรักเป็นผู้นำในการปฏิบัติการ

2. เสนอให้มีการสนับสนุนรัฐบาลอิรักให้มีความรับผิดชอบมากยิ่งขึ้นในการดำเนินการพัฒนาการไปสู่การปรองดองกันในประเทศ (national reconciliation) ทั้งนี้ หากรัฐบาลอิรักไม่ได้มีความคืบหน้าและไม่ได้ดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้แล้ว สหรัฐฯ ควรที่จะตัดความช่วยเหลือทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจและการทหาร

3. คณะทำงานศึกษาเกี่ยวกับอิรักได้เสนอให้มีความพยายามทางการทูตระดับภูมิภาคและระดับระหว่างประเทศให้มากขึ้น ในการแก้ไขปัญหาในอิรัก เพื่อนำประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคและประเทศมหาอำนาจอื่น ๆ ของโลกมาร่วมกันดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้มีการปรองดองในอิรัก

²² <http://armed-services.senate.gov/statement/2006/November/Satterfield%2010-15-06.pdf> accessed on 16 November 2006.

* รายละเอียดรายงานการประเมินสถานการณ์ในอิรักคณะทำงานร่วม 2 ฝ่ายของกลุ่มศึกษาอิรัก (the Bipartisan Iraq Study Group) ในภาคผนวก 4

โดยในรายงานได้รวมถึงความร่วมมือกับซีเรียและอิหร่าน นอกจากนี้ยังควรจะได้ให้มีการประชุมระหว่างประเทศในกรุงแบกแดด

ทั้งนี้ ในเรื่องการหันหน้าเจรจาความร่วมมือกับอิหร่านและซีเรียนั้น นายดี แสมิลตัน ได้ชี้แจงว่าเข้าใจดีว่าอิหร่านเป็นคู่ปรับกับสหรัฐฯ แต่ตนเห็นว่าสหรัฐฯ จะไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้หากสหรัฐฯ และอิหร่านไม่หันหน้าหารือกันและร่วมมือกัน อย่างไรก็ตามนายเบเกอร์ ได้กล่าวถึงประเด็นนี้ว่า บางทีอิหร่านอาจจะปฏิเสธที่จะให้ความร่วมมือแต่สหรัฐฯ ก็ควรจะลองพยายามก่อนแต่หากพยายามแล้วอิหร่านไม่ให้ความร่วมมือ ประเทศอื่น ๆ จะได้เห็นถึงทัศนคติในทางลบของอิหร่าน (rejectionist attitude) นอกจากนี้ นายดี แสมิลตัน ยังได้กล่าวเน้นว่าถึงแม้ว่าจะมีการดำเนินการตามข้อเสนอแนะทั้ง 79 ข้อ ก็ตาม ไม่ได้หมายความว่าสหรัฐฯ จะประสบความสำเร็จในอิรัก เพราะไม่มีสูตรวิเศษใดที่จะแก้ไขปัญหานี้ในอิรัก (there is no magic formula that will solve the problem of Iraq) สหรัฐฯ ควรที่จะให้โอกาสรัฐบาลอิรัก โดยรัฐบาลสหรัฐฯ จะมองในภาพรวมมากกว่าในเรื่องกองกำลังทหาร และจะต้องมีการร่วมมือกับรัฐบาลอื่น ๆ ในการดำเนินการดังกล่าว

4. คณะทำงานศึกษาเกี่ยวกับอิรักได้เสนอให้มีข้อผูกพัน (commitment) เกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างอาหรับ-อิสราเอล อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งของความพยายามระหว่างประเทศที่จะมีส่วนช่วยแก้ไขปัญหานี้ในอิรักด้วย

5. คณะทำงานศึกษาเกี่ยวกับอิรักได้เสนอให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจแก่อิรักเพิ่มขึ้น และเพิ่มจำนวนประเทศที่จะให้ความช่วยเหลือแก่อิรัก โดยในปัจจุบันรัฐบาลสหรัฐฯ ได้จัดสรรงบประมาณสนับสนุนการฟื้นฟูเศรษฐกิจของอิรักในวงเงินประมาณ 1.6 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปีงบประมาณ 2549 และได้เตรียมจัดสรรงบประมาณจำนวน 479 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ สำหรับปีงบประมาณ 2550

6. คณะทำงานศึกษาเกี่ยวกับอิรักได้เสนอให้ผู้นำอิรักตระหนักว่า กองกำลังของสหรัฐฯ จะไม่ได้อยู่ในอิรักตลอดไป และสหรัฐฯ ควรจัดความสำคัญในการฝึกฝนกองกำลังป้องกันตนเองของอิรัก (ISF) แทนที่สหรัฐฯ จะกำหนดแนวทางการสู้รบเอง

ภายหลังจากการนำเสนอรายงานการประเมินสถานการณ์ในอิรักและข้อเสนอทั้ง 79 ข้อดังกล่าว ก็ได้มีการวิพากษ์วิจารณ์ต่อประเด็นดังกล่าวอย่างกว้างขวางและหลากหลาย ที่สำคัญคือ นายโจเซฟ ไบเดน (Joseph Biden) วุฒิสมาชิกรัฐเดลาแวร์ จากพรรคเดโมแครต ซึ่งจะเป็น

ประธานคณะกรรมการด้านการต่างประเทศของวุฒิสภาคนใหม่ของสหรัฐฯ ได้กล่าวว่าข้อเสนอของรายงานดังกล่าวมีประโยชน์จริง แต่ยังไม่นำไปสู่เป้าหมายที่ชาวอเมริกันต้องการ คือ การถอนกำลังของสหรัฐฯ ออกจากอิรักโดยไม่ทิ้งให้เกิดความวุ่นวายภายหลัง ทั้งนี้ นายไบเดน เห็นว่าควรจะให้มีการถอนกำลังทหารออกในช่วงครึ่งแรกของปี 2550 โดยอาจคงกำลังทหารไว้บางส่วน เพื่อสนับสนุนในเรื่องการฝึกอบรมและการต่อต้านการก่อการร้าย เป็นต้น และยังได้แสดงความเห็นด้วยในเรื่องการนำประเทศเพื่อนบ้านของอิรัก เช่น ซาอุดีอาระเบีย จอร์แดน อียิปต์และตุรกี เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาในอิรัก รวมทั้งอิหร่านและซีเรียด้วย โดยอาจจะจัดการประชุมระหว่างประเทศเพื่อตอกย้ำความสำคัญของการให้ความช่วยเหลือแก่อิรัก นายไบเดน กล่าวว่ารายงานดังกล่าวได้สนับสนุนนโยบายของรัฐบาลประธานาธิบดีบุช ที่จะให้มีการตั้งรัฐบาลเดียวในอิรัก ซึ่งเป็นเรื่องที่ผิดร้ายแรง ทั้งนี้ นายไบเดน กล่าวว่าได้เคยเสนอไว้ในรายงานเมื่อ 6 เดือน ที่แจ้งว่ากลุ่มต่าง ๆ ทั้ง 3 กลุ่มในอิรัก ควรมีอำนาจในการปกครองตนเอง คือ กลุ่มชาวซุนนี กลุ่มชาวชีอะฮ์ และกลุ่มชาวเคิร์ด โดยยังมีกรุงแบกแดดเป็นนครหลวงของสหพันธรัฐ (federal city)

ในขณะเดียวกัน ก็ได้มีเสียงวิพากษ์ข้อเสนอดังกล่าวจากผู้ที่เกี่ยวข้องและวงการต่าง ๆ ของอิรัก เช่น นาย Saleem Al-Jubouri โฆษกของพรรคแนวหน้าเพื่อความสอดคล้องของชาวอิรัก (Iraqi Accordance Front) ซึ่งเป็นกลุ่มหลักของชาวอาหรับที่ถือสำนักคิดซุนนีในรัฐสภาอิรัก ได้กล่าวว่ารายงานดังกล่าวได้รายงานประเด็นในด้านบวกในหลาย ๆ เรื่อง แต่ในภาพรวมแล้วยังคงคลุมเครือและหลีกเลี่ยงที่จะกล่าวถึงบางประเด็น ที่สำคัญ นาย Al-Jibouri เห็นว่าสหรัฐฯ ไม่ควรถอนกำลังทหารในทันที เพราะจะทำให้เกิดความวุ่นวายภายหลัง

ในขณะที่ นาย Hassan Al-Shimmari เจ้าหน้าที่ระดับสูงในกลุ่มพันธมิตรเอกภาพ ซึ่งเป็นกลุ่มของชาวชีอะฮ์ ที่มีอิทธิพลในรัฐสภาอิรัก กล่าวว่า เป็นการดีที่ได้มีการวิเคราะห์สถานการณ์และปัญหาทางการเมืองและเห็นด้วยกับข้อเสนอที่ให้สหรัฐฯ มีการเจรจากับอิหร่านและซีเรีย

นาย Ayad al-Sammarai นักการเมืองผู้ทรงอิทธิพลต่อกลุ่มชาวซุนนีได้กล่าวว่า รายงานนี้มุ่งเน้นเพียงข้อเสนอในการแก้ไขปัญหาของชาวอเมริกัน ไม่ได้มีข้อเสนอในการแก้ไขปัญหาในอิรักอย่างแท้จริง

จากการสำรวจของสถานีโทรทัศน์ฟ็อกซ์ (Fox) ของสหรัฐฯ พบว่าชาวอเมริกันมากกว่าร้อยละ 50 เห็นว่ารายงานดังกล่าวไม่สามารถจะช่วยแก้ไขปัญหาคีร์กได้ และบางส่วนยังมีความเห็นว่าหากดำเนินการตามข้อเสนอแนะของรายงานจะมีผลให้สถานการณ์เลวร้ายลง

และเกี่ยวกับข้อเสนอที่ให้สหรัฐฯ มีการเจรจากับอิหร่านและซีเรียในเรื่องอิรักนั้น เป็นเรื่องที่ถูกเถียงกันอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้ พรรครีพับลิกันไม่เห็นด้วยกับข้อเสนอดังกล่าว และในวันที่ 7 ธันวาคม 2549 ทำเนียบขาวได้แถลงว่าประธานาธิบดีบุชได้ปฏิเสธ (rule out) ที่จะเจรจากับอิหร่าน

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า จากข้อเสนอของคณะทำงานศึกษาเกี่ยวกับอิรักที่ดูเหมือนจะเป็นกลุ่มที่เป็นแกนหลักในการศึกษาเพื่อหายุทธศาสตร์ทางออกจากปัญหาคีร์กและการแก้ไขปัญหาคีร์กตามแนวทางสหรัฐฯ ก็ยังไม่เป็นที่ยอมรับอย่างเป็นทางการในสังคมสหรัฐฯ เองและในสังคมอิรัก ยังคงมีกระแสที่เห็นด้วยและปฏิเสธแนวทางในแบบที่คณะทำงานศึกษาเกี่ยวกับอิรักเสนอซึ่งแสดงให้เห็นว่า ปัญหาคีร์กจะยังคงยืดเยื้อต่อไป และการถอนทหารของสหรัฐฯ ออกจากดินแดนอิรักยังคงเป็นเรื่องที่ยังไม่น่าจะเกิดขึ้นในระยะเวลานี้ และยังคงเป็นข้อถกเถียงในสังคมอิรักและสหรัฐฯ ต่อไป ทั้งนี้ เป็นที่คาดหมายว่าในปี 2550 เมื่อรัฐสภาสหรัฐฯ สมัยที่ 110 ได้เปิดสมัยการประชุม พรรคเดโมแครตคงจะผลักดันให้คณะกรรมการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเปิดให้มีการทำประชาพิจารณ์ (public hearing) เพื่อติดตามและผลักดันให้รัฐบาลประธานาธิบดีบุชดำเนินการตามข้อเสนอแนะของรายงานดังกล่าวและพิจารณาแนวทางถอนกำลังทหารสหรัฐฯ ออกจากอิรัก นั่นเอง

ทางการสหรัฐฯ ได้พยายามดำเนินยุทธศาสตร์ทางการเมืองควบคู่กับการทหารเพื่อแก้ไขปัญหาคีร์กความไม่มั่นคงทางการเมืองและความมั่นคงของอิรัก โดยเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2549 ประธานาธิบดีบุช และนายกรัฐมนตรีนูรี อัล-มาลิกี ของอิรัก ได้พบปะหารือกัน ณ กรุงอัมมาน ประเทศจอร์แดน โดยในการแถลงข่าวภายหลังการหารือ ประธานาธิบดีบุชได้กล่าวชมเชยการทำงานของนายกรัฐมนตรีนูรี อัล-มาลิกี หลังจากที่ยกก่อนหน้านี้ได้มีกระแสข่าวว่าประธานาธิบดีบุชไม่เชื่อมั่นต่อการทำหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีนูรี อัล-มาลิกี ในการแก้ไขปัญหาคีร์ก ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มศาสนาในอิรัก นอกจากนี้ ประธานาธิบดีบุชยังยืนยันถึงการคงอยู่ในอิรักของกองกำลังทหารสหรัฐฯ ตามคำร้องขอของรัฐบาลอิรัก และจนกว่าจะสิ้นสุดภารกิจ

ในการพบปะกันครั้งนี้ ซึ่งใช้เวลานานกว่า 2 ชั่วโมง ผู้นำทั้งสองได้หารือในเรื่องต่าง ๆ โดยมีประเด็นสำคัญ อาทิ การเร่งถ่ายโอนภารกิจด้านความมั่นคงให้กับกองกำลังอิรัก การกดดันกลุ่มติดอาวุธ โดยเฉพาะกลุ่มของนายมุคตะฎอ อัสคาดีร์ ซึ่งเป็นกลุ่มชีอะฮ์ที่ให้การสนับสนุนนายกรัฐมนตรีนูรี อัล-มาลิกี และเชื่อว่าอยู่เบื้องหลังการโจมตีกลุ่มซุนนีอย่างหนักอยู่ในขณะนี้ รวมทั้งการป้องกันการแทรกซึมของกลุ่มหัวรุนแรง เข้าไปในหน่วยงานของรัฐ และกองกำลังรักษาความสงบของอิรัก

ก่อนหน้านี้ มีรายงานข่าวเกี่ยวกับการล้มเลิกการประชุม 3 ฝ่ายระหว่าง ประธานาธิบดีสหรัฐฯ นายกรัฐมนตรีนูรี อัล-มาลิกี และสมเด็จพระราชาธิบดีแห่งจอร์แดน เนื่องจากนายกรัฐมนตรีนูรี อัล-มาลิกี ซึ่งเป็นผู้นำกลุ่มชีอะฮ์ในอิรัก ได้ปฏิเสธที่จะประชุมกับประธานาธิบดีสหรัฐฯ ต่อหน้าพระพักตร์ของสมเด็จพระราชาธิบดีแห่งจอร์แดน ประเทศเพื่อนบ้านซึ่งประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิมนิกายซุนนี

นอกจากนี้ มีรายงานข่าวว่า สหรัฐฯ ต้องการให้กลุ่มชาวซุนนีในอิรักที่ใช้ความรุนแรงในการต่อสู้ใช้ความอดกลั้นและใช้วิถีทางการเจรจากับกลุ่มชีอะฮ์ โดยเฉพาะกับรัฐบาลอิรัก (ซึ่งอยู่ภายใต้กลุ่มชีอะฮ์) โดยหวังที่จะได้รับการสนับสนุนในเรื่องดังกล่าวจากประเทศเพื่อนบ้านอิรัก ได้แก่ ซาอุดีอาระเบีย จอร์แดน และซีเรีย ซึ่งประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวซุนนี

อย่างไรก็ดี สถานการณ์ในอิรักได้เกิดจุดหักเหอีกครั้ง โดยเมื่อเวลา 3 นาฬิกา ของวันที่ 30 ธันวาคม 2549 อดีตรัฐมนตรีต่างประเทศสหรัฐฯ สุลเฮ็น ซึ่งได้ถูกประหารชีวิตด้วยการแขวนคอในกรุงแบกแดด ตามคำตัดสินของศาลอิรักในข้อหาสังหารหมู่ชาวอิรักสำนักคิดชีอะฮ์จำนวน 148 คน ที่เมืองดูญาอิล (Dujail) ในอิรักเมื่อปี 2525 จากเหตุการณ์นี้ได้ทำให้เกิดประเด็นถกเถียงอย่างกว้างขวางในประเทศอิรัก โดยฝ่ายชาวชีอะฮ์ และชาวเคิร์ดได้ออกมาแสดงความยินดีต่อการประหารชีวิตอดีตผู้นำอิรัก ในขณะที่ชาวซุนนีได้แสดงความไม่พอใจและความโกรธแค้นเป็นอย่างมาก โดยภายหลังจากที่มีการประหารชีวิตอดีตรัฐมนตรีต่างประเทศสหรัฐฯ สุลเฮ็น ได้ก่อให้เกิดความรุนแรงในอิรักตามมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในพื้นที่ครอบครองของชาวซุนนี

สรุปและข้อสังเกต

จะเห็นได้ว่า การแย่งชิงอำนาจทางการเมือง และความขัดแย้งระหว่างเชื้อชาติและศาสนาที่พร้อมจะปะทุความรุนแรงตลอดเวลา ประกอบกับปัจจัยภายนอกที่เข้ามากระทบและส่งผลด้านจิตวิทยาต่อชาวอิรักกลุ่มต่าง ๆ แตกต่างหันออกไป ทำให้สถานการณ์ด้านความมั่นคงภายในอิรักยังอยู่ในสภาพที่ไม่น่าไว้วางใจ แม้กระบวนการทางการเมืองจะประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง ตามกระบวนการปกครองในระบอบประชาธิปไตย มีการจัดตั้งรัฐบาลถาวรของอิรักภายในระบอบประชาธิปไตย แต่ก็เป็นความสำเร็จที่เกิดจากความพยายามผลักดันของสหรัฐฯ และพันธมิตร รวมทั้งจากการเจรจาไกล่เกลี่ยของผู้แทนสหประชาชาติที่มีกับกลุ่มต่าง ๆ ในอิรัก ดังนั้น นอกจากความรุนแรงจากการปฏิบัติการของกลุ่มต่อต้านในอิรักแล้ว ความขัดแย้งอย่างรุนแรงระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในอิรัก ก็ยังคงเป็นอีกปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพความมั่นคงภายในอิรักอย่างต่อเนื่อง

ในขณะเดียวกัน สหรัฐฯ ยังคงเผชิญกับแรงกดดันอย่างหนัก แม้ที่ผ่านมาได้พยายามดำเนินยุทธศาสตร์ร่วมกับรัฐบาลอิรักทั้งในเรื่องการฟื้นฟูกองกำลังอิรัก แต่ก็ยังเป็นไปอย่างค่อนข้างล่าช้า ประกอบกับความแตกต่างของแนวความคิดในการแก้ไขปัญหาอิรักในสังคมและการเมืองของสหรัฐฯ ที่ยังคงเป็นที่ถกเถียงกันอย่างกว้างขวาง และยังไม่สามารถหาข้อสรุปได้ ขณะที่การระดมการสนับสนุนจากนานาชาติ ก็ยังไม่ประสบความสำเร็จมากเท่าที่ควร ประเทศต่าง ๆ รวมทั้งสหประชาชาติยังคงลังเลที่จะส่งเจ้าหน้าที่กลับไปปฏิบัติงานในอิรักอย่างเต็มที่ เนื่องจากสถานการณ์ความรุนแรงที่ยังไม่มีแนวโน้มที่จะลดลงในปัจจุบัน และได้ส่งผลสะท้อนกลับอย่างชัดเจนไปสู่การเมืองภายในของสหรัฐฯ ซึ่งล้วนคลอนแคลนเสถียรภาพทางการเมืองของรัฐบาลประธานาธิบดีบุช จนอาจนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองภายในของสหรัฐฯ ในอนาคตอันใกล้

แนวโน้มสถานการณ์อิรักในปี 2550

ความขัดแย้งและรุนแรงในอิรักจะคงเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งหลายฝ่ายได้หวังเกรงการเกิดสงครามกลางเมือง ทั้งนี้ความสำเร็จในการลดความขัดแย้งในอิรัก น่าจะขึ้นอยู่กับผลของการเจรจาระหว่างฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งคาดว่าสหรัฐฯ จะพยายามเร่งผลักดันให้มีการประชุมระหว่างกลุ่มต่างๆ ทั้งภายในอิรักและประเทศที่เกี่ยวข้องเป็นระยะ ๆ ในช่วงอนาคตอันใกล้นี้ โดยมีประเด็นสำคัญคือการแบ่งสรรผลประโยชน์ทางการเมืองและเศรษฐกิจระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ภายในอิรัก

ในด้านการเปลี่ยนแปลงในนโยบายของสหรัฐฯ ประเด็นสำคัญที่ต้องติดตามก็คือ การปรับยุทธศาสตร์ต่ออิรักของรัฐบาลสหรัฐฯว่าจะเป็นไปได้ในทิศทางใด ภายหลังจากได้รับการเสนอแนะจากคณะทำงานศึกษาเกี่ยวกับอิรัก ทั้งนี้ หลายประเด็นก็เป็นเรื่องที่รัฐบาลสหรัฐฯ ได้ดำเนินการอยู่แล้ว เช่น การแสวงหาการสนับสนุนจากนานาชาติ การฟื้นฟูกองกำลังอิรัก การเรียกร้องความร่วมมือจากประเทศเพื่อนบ้าน และการกดดันซีเรียและอิหร่าน อย่างไรก็ตาม ประเด็นสำคัญที่น่าติดตามก็คือ ความเป็นไปได้ที่สหรัฐฯ จะเปิดการเจรจาโดยตรงกับอิหร่านและซีเรีย ซึ่งน่าจะเป็นไปได้ยากภายใต้เงื่อนไขและสถานการณ์ปัจจุบัน รวมทั้ง การฟื้นฟูกระบวนการสันติภาพที่ชะงักงันในช่วงที่ผ่านมา และการปรับนโยบายใหม่ต่อภูมิภาคตะวันออกกลาง

ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น มีแนวโน้มที่ดี โดยนายนูรี อัล-มาลิกี นายกรัฐมนตรีอิรักซึ่งที่ผ่านมาถูกโจมตีจากกลุ่มซุนนีอย่างหนัก ได้แถลงเมื่อช่วงกลางเดือนธันวาคม 2549 ว่า รัฐบาลอิรักจะผลักดันให้มีการแก้ไขกฎหมายเพื่อเปิดโอกาสให้อดีตกองกำลังอิรักในสมัยประธานาธิบดีซัดดัม ฮุสเซน ที่ไม่ใช่อาชญากรหรือกลุ่มก่อความไม่สงบ กลับเข้ารับราชการ รวมทั้งอดีตสมาชิกพรรคบาธ สามารถดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความพยายามสร้างความปรองดองภายในชาติอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น นอกจากนี้ ยังเป็นการช่วยฟื้นฟูโครงสร้างระบบราชการและประสิทธิภาพของกองกำลังอิรัก หลังจากที่ถูกสหรัฐฯ สลายไปในช่วงหลังสงคราม

สถานการณ์อิรักนั้น ยังคงเป็นประเด็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาค เช่น เจ้าหน้าที่ระดับสูงของซาอุดีอาระเบีย ได้กล่าวเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2549 ว่า รัฐบาลซาอุดีอาระเบีย อาจจะทบทวนนโยบายโดยจะให้ความช่วยเหลือกลุ่มซุนนีและแทรกแซงในอิรัก หากอิหร่านยังคงสนับสนุนกลุ่มชีอะฮ์ในอิรัก แต่ต่อมาเจ้าชายซาอูด อัล ฟัยซัล (Saud Al-Faisal) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของซาอุดีอาระเบีย ได้กล่าวให้สัมภาษณ์ว่า

ซาอูดีอาระเบียจะยังคงดำเนินนโยบายต่ออิรักอย่างเป็นทางการ และจะไม่ให้การสนับสนุนฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ดังที่ได้กระทำมาโดยตลอด พร้อมกันนี้ จะคงเดินหน้าต่อไปเพื่อสนับสนุนให้อิรักมีเสถียรภาพและความมั่นคงในอนาคต²³ นอกจากนี้ ยังส่งผลกระทบและเกี่ยวข้องกับนานาประเทศโดยรวม โดยสหรัฐฯ และรัฐบาลอิรักจะยังคงแสวงหาความร่วมมือจากประเทศต่างๆ ทั้งในการฟื้นฟูบูรณะอิรัก และการสนับสนุน (moral support) อย่างต่อเนื่อง

การกำหนดบทบาทและท่าทีของประเทศต่างๆ ต่อสถานการณ์ในอิรัก จึงอาจต้องเป็นไปอย่างระมัดระวัง เนื่องจากการปกครองในอิรักขณะนี้เปรียบเสมือน “ปิรามิดกลับหัว” โดยกลุ่มซีอะฮ์ได้กลับขึ้นมาบริหารประเทศแทนที่กลุ่มซุนนี่ที่เคยปกครองประเทศมาอย่างยาวนาน ขณะที่ประชากรส่วนใหญ่ รวมทั้งชั้นนำของหลายประเทศสำคัญในภูมิภาคเป็นกลุ่มซุนนี่ เช่น จอร์แดน และซาอูดีอาระเบีย เป็นต้น

---

²³ Arab News, 20 December 2006.